

## דף עמדה בנושא: חובת הפניה לבתי דין רבניים

### מקומו של המשפט בתורת ישראל

תורת ישראל אינה מסתפקת בהדרכת האדם לקיים את מצוות ה', אלא כוללת בחובה את משפטי ה' המעצבים את היחסים החברתיים על אדני הצדק האלוקיים. הנחת יסוד של ההלכה היא, שכשם שכל יחיד ויחיד מצווה לקיים את חוקי התורה, כך גם החברה היהודית בכללותה מצווה להשתית את אורחות חייה הציבוריים על יסודות משפט התורה. החזון התורני הוא שמדינת ישראל תאמץ את דין התורה, הן מבחינת תכניו המהותיים, והן מבחינת מערכת בית המשפט האמורה להפעילו.

### החובה ההלכתית לפנות לבתי דין רבניים

החובה הדתית מטילה על כל אדם מישראל להתייצב לדיון בבית דין רבני במידה והוגשה תביעה נגדו או במידה והוא מגיש תביעה כנגד אדם אחר מישראל. על פי הדעה הרווחת בקרב פוסקי הלכה בני זמננו, בתי המשפט של מדינת ישראל – אף על פי שיושבים בהם יהודים – כיוון שאינם דנים לפי דין תורה אלא על פי מערכת של חוק הנחשבת מבחינת דין תורה כחוק זר, חל עליהם איסור ערכאות. בעצם הפנייה למערכת משפט זו יש פגיעה במגמת התורה לפתור כל שאלה משפטית על-יסוד דיני ישראל.

בנוסף, הלכה פסוקה היא שאין בכוחו של הסכם בין הצדדים לבטל את איסור ההתדיינות בערכאות, וזו לשון ההלכה בשולחן ערוך:

אסור לדון בפני דיני עכו"ם ובערכאות שלהם, אפילו בדין שדנים בדיני ישראל, ואפילו נתרצו שני בעלי-דינים לדון בפניהם אסור. וכל הבא לידון בפניהם אסור. וכל הבא לידון בפניהם, הרי זה רשע, וכאילו חירף וגידף והרים יד בתורת משה. אולם ישנן נסיבות מסוימות שבהן יש היתר לפנות למערכת בתי המשפט, אך גם היתר זה תקף רק לאחר שבית דין הדן דין תורה אפשר זאת.

### דינא דמלכותא דינא

רבים מהפוסקים קבעו שדינא דמלכותא נוהג אף במדינת ישראל, אך הלכה זאת לא נאמרה ביחס לקבלת כלל החוקים, כפי שכתב הרשב"א שיש בעיה בקבלת דיני המלכות כולם כיחידה אחת – משום שאז יעקרו לגמרי משפטי התורה.

### לסיכום

ישנה חובה הלכתית להפנות כל תביעה לבתי הדין הדנים על פי תורה וכל פניה כזו מחיה את משפט התורה ותורמת להשבתו למקומו הראוי לו.